

Jaarplan 2024 – Rekenkamer Deventer

januari 2024

Jaarplan 2024

De rekenkamer ondersteunt de raad in haar controlerende taak door onderzoek te doen naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde beleid. Ze onderzoekt of het gevoerde beleid ook daadwerkelijk tot de gewenste doelen heeft geleid, of dat op een efficiënte manier is gebeurd en binnen de daarvoor gestelde regels. Zij is ingesteld krachtens de Gemeentewet (artikel 81 en 182-185) en het juridisch kader is nader vastgelegd in een verordening.

In 2021 heeft de raad in Deventer de verordening van de rekenkamer vastgesteld. Hierin is opgenomen dat naast het onderzoek gericht op de controlerende taak, ook onderzoek wordt gedaan ter ondersteuning van de kaderstellende taak van de raad.

De wet en de verordening bieden ruimte voor de rekenkamer om te bepalen hoe zij haar taken en werkwijze wil invullen. In dit jaarplan beschrijft de rekenkamer haar missie, visie en kernwaarden die vervolgens vertaald worden naar een aanpak voor het komende jaar.

De rekenkamer bestaat in Deventer uit vijf externe leden en wordt ondersteund door een secretaris. De bezetting van de rekenkamer is:

- Mw. K. van den Berg (voorzitter)
- Dhr. L.J. Mellema (extern lid)
- Dhr. B.J. Buiskool (extern lid)
- Mw. J. Bijlsma (extern lid)
- Mw. H. Jansen (extern lid)
- Dhr. L. Gerritsen (secretaris)

1. Missie en visie

De leden van de rekenkamer hebben gezamenlijk de navolgende missie en visie geformuleerd.

In een open dialoog met de raad en de burgers, draagt de rekenkamer door relevant en passend onderzoek bij aan de kwaliteit van het bestuur van de gemeente Deventer. De aanbevelingen en inzichten die voortvloeien uit de onderzoeken ondersteunen de raad in haar kaderstellende en controlerende taak en dragen bij aan een inhoudelijk, maatschappelijk debat binnen de gemeente.

Als leden van de rekenkamer beogen wij aan het einde van onze benoemingstermijn (2026) op verschillende beleidsterreinen knelpunten en vraagstukken inzichtelijk te hebben gemaakt. Wij streven ernaar om heldere en toegankelijk aanbevelingen te formuleren om deze knelpunten op te lossen. Een intensieve en open verstandhouding met de raad is daarin voor ons belangrijk. Wij doen onderzoek naar thema's die voor de raad en de burger belangrijk zijn. De vorm waarin wij onze bijdragen leveren, passen we aan op de behoefte van de raad en de context. Hierbij denken we aan een rapport met aanbevelingen, een mondelinge presentatie, maar ook een expertmeeting. Deze producten zijn altijd eenvoudig te vinden voor de inwoners van de gemeente Deventer.

2. Kernwaarden

Uit de missie en visie vloeien een aantal kernwaarden voort. We beperken ons tot de kernwaarden die nog niet zijn beschreven in de Gemeentewet over de gemeentelijke verordening. Deze kernwaarden zijn leidend in hoe wij onze taak en rol als rekenkamer invullen.

1. Wij zijn omgevingsbewust

We gaan bestuurlijk sensitief te werk en sluiten aan bij de behoefte van de raad en de burgers van de gemeente Deventer. We weten wat er binnen en buiten de raad in de gemeente speelt. We volgen de activiteiten van de raad, bezoeken periodiek alle fracties, maken gebruik van officiële raadsdocumenten, B&W-stukken, begrotingen, jaarrekeningen, de lokale media en volgen de raadsvergaderingen.

Daarnaast houden we onze ogen en oren open voor wat er in de samenleving van Deventer gebeurt. We volgen actief het nieuws en staan open voor suggesties van burgers. We stimuleren betrokkenheid van raadsleden en burgers bij onze werkzaamheden, bijvoorbeeld door het inzetten van een klankbordgroep of een burgerpanel bij specifieke onderzoeken.

2. Wij zijn kritisch en gericht op leren

Ons onderzoek is altijd gericht op leren en het stimuleren van het lerende vermogen. Dit bepaalt ook onze onderwerpkeuze en onderzoeksmethodiek. Bij lerende onderzoeken past een constructieve onderzoeksaanpak waar de onderzoeker samen met betrokkenen beleid evalueert.

Vanuit dit lerende perspectief streven we ernaar om zoveel mogelijk praktijkgericht onderzoek te doen waarbij de nadruk ligt op de uitvoering in de praktijk en het effect ervan op de inwoners. Hier horen ook alternatieve onderzoeksactiviteiten bij, zoals actieonderzoek, casus analyse en storytelling. Wat is de situatie van de burger, ondernemer, cliënt, patiënt, reiziger, kind, ouder etc., en wat betekent het gevoerde beleid voor hun specifieke situatie? Het perspectief van de belanghebbende, professional en gebruiker staat voorop. Dit levert niet per definitie input op over doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid, maar het benoemt dilemma's en knelpunten die zich voordoen als gevolg van het gekozen beleid.

Dit betekent ook dat de rekenkamer werkt aan haar eigen lerend vermogen. We organiseren dit via een interne leercyclus. Daarbij wordt elk onderzoeksproject intern geëvalueerd. Aandachtspunten daarbij zijn de kwaliteit van proces en product en de behandeling en doorwerking van aanbevelingen. De rekenkamer gaat in een opvolgingsonderzoek na wat er met de overgenomen aanbevelingen is gedaan. Ook deze opvolgingsonderzoeken worden benut in de interne leercyclus. Ook werken we aan onze eigen professionalisering door actief te participeren in opleiding en professionele netwerken. We houden actief contact met andere rekenkamers om wederzijds leren te bevorderen.

3. We richten ons op relevante thema's

De rekenkamer kiest, zoals in de Gemeentewet is opgenomen, haar eigen onderzoeksonderwerpen. Wij werken met een groslijst met ideeën die zijn aangedragen vanuit de gemeenteraad, de rekenkamer zelf en inwoners van de gemeente Deventer. We baseren onze keuze op de relevantie van het onderwerp. De relevantie van een onderwerp is groter naarmate:

- het beleid de inwoners meer raakt
- de risico's op ineffectiviteit, ondoelmatigheid en onrechtmatigheid groter zijn
- er grotere financiële of maatschappelijke belangen mee gemoeid zijn
- er meer informatie met het onderzoek kan worden gegenereerd
- het thema zich leent voor onderzoek door de Rekenkamer

Het toepassen van deze criteria kan ertoe leiden dat sommige beleidsterreinen meer aandacht krijgen dan andere. Daarom blijft er altijd ruimte om voor een onderwerp te kiezen vanwege andere redenen dan in het voorgaande genoemd.

4. Onze output/ producten zijn toegankelijk en uitnodigend

We communiceren op een manier die aansluit bij de belevingswereld van raadsleden en inwoners van gemeente Deventer. De producten van de rekenkamer zijn goed leesbaar, begrijpelijk en bevatten zo weinig mogelijk vakjargon. Naast onderzoeksrapporten zijn er andere producten mogelijk, waarmee de toegankelijkheid, bruikbaarheid en relevantie van het onderzoek van de rekenkamer wordt vergroot. Voorbeelden hiervan zijn rekenkamerbrieven, artikelen, werkconferenties, kennissessies en informerende films.

5. We zijn transparant in onze werkwijze

De rekenkamer is zichtbaar en communiceert actief met raad, college en ambtelijke organisatie. De wijze van communiceren rondom de aankondiging van onderzoeken, bestuurlijk wederhoor en presentatie van het rapport aan de raad is duidelijk, transparant en afgestemd met raad, college en organisatie. Naast onderzoek sturen we met regelmaat een nieuwsbrief waarin we de raadsleden op de hoogte stellen van onze activiteiten of noemenswaardige ontwikkelingen in rekenkamerland.

We leggen onze doelen vast in een jaarplan, zodat op een later moment kan worden vastgesteld of de rekenkamer doelmatig en doeltreffend heeft gehandeld. In een openbaar en onderbouwd jaarplan leggen wij vast welke onderwerpen wij onderzoeken en waarom. Wij communiceren actief over de opzet en uitvoering van een onderzoek met betrokkenen. In ons jaarverslag leggen we verantwoording af over de uitgevoerde onderzoeken.

We zorgen dat het werk van de rekenkamer de inwoners van de gemeente Deventer bereikt. Op de website van de gemeente worden de activiteiten van de rekenkamer uitgelicht. Daarnaast worden de lokale media op de hoogte gesteld van de uitkomsten van de onderzoeken.

6. We streven naar kwalitatief hoogwaardig onderzoek.

De kwaliteit van ons onderzoek voldoet aan de in de beroepspraktijk geldende normen en wordt nader uitgewerkt in een onderzoeksprotocol.

3. Activiteiten

De voorgaande kernwaarden worden vertaald naar de volgende activiteiten.

Kernwaarden	Activiteiten
1. We zijn omgevingsbewust	<ol style="list-style-type: none">1. Leden van de rekenkamer volgen de raadsvergaderingen en zijn periodiek aanwezig bij een vergadering.2. De rekenkamer blijft in gesprek met de gemeenteraad over potentiële onderzoeksonderwerpen via een inloopuur, rondje fractie, een Forum of andere manieren.3. De rekenkamer presenteert regelmatig één van haar rapporten op locatie (buiten het Stadhuis)
2. Wij zijn kritisch en gericht op leren	<ol style="list-style-type: none">1. Ieder afgerond onderzoekproject wordt intern en extern geëvalueerd.2. De rekenkamer heeft afspraken gemaakt met de auditcommissie over de monitoring van de aanbevelingen van de raad. In een jaarlijks overleg wordt de voortgang besproken.3. Leden van de rekenkamer participeren in opleiding, professionele netwerken en houden actief contact met andere rekenkamers om wederzijds leren te bevorderen.
3. We richten ons op relevante thema's	<ol style="list-style-type: none">1. De rekenkamer biedt jaarlijks ten minste twee onderzoeken aan de gemeenteraad aan.2. De rekenkamer houdt een groslijst van onderzoeksonderwerpen bij met ideeën die zijn aangedragen vanuit de rekenkamer zelf, de raad en inwoners van de gemeente Deventer. De groslijst is terug te vinden in de bijlage van dit document.3. In een periode van 4 jaar dient ten minste de helft van alle beleidsprogramma's uit de begroting aan bod te zijn geweest.
4. Onze output/ producten zijn toegankelijk en uitnodigend	<ol style="list-style-type: none">1. De rekenkamer brengt haar publicaties onder de aandacht van de raad en de samenleving door toegankelijke producten2. De rekenkamer experimenteert met andere vormen van presentatie om de toegankelijkheid, bruikbaarheid en relevantie van het onderzoek van de Rekenkamer te vergoten (rekenkamerbrieven, expertsessies, werkconferenties, kennissessies en informerende films enz.).
5. We zijn transparant in onze werkwijze	<ol style="list-style-type: none">1. De rekenkamer legt haar doelen en activiteiten vast in een jaarplan en legt verantwoording af in een jaarverslag.
6. We streven naar kwalitatief hoogwaardig onderzoek	<ol style="list-style-type: none">1. De rekenkamer evalueert haar onderzoeken en toetst de onderzoeken aan het opgestelde onderzoeksprotocol.

4. Onderzoeken 2024

In de onderstaande paragrafen wordt kort toegelicht welke onderzoeken de rekenkamer voornemens is om uit te voeren:

4.1 Toegankelijkheid van stemlokalen

In de Kieswet (2019) is vastgelegd dat alle stemlokalen toegankelijk moeten zijn voor mensen met een lichamelijke beperking. Stemlokalen moeten zodanig gelegen zijn en zo zijn ingericht en toegerust dat kiezers met lichamelijke beperkingen zoveel mogelijk hun stem zelfstandig kunnen uitbrengen. Als dat niet mogelijk is, informeert het college van burgemeester en wethouders de gemeenteraad over de reden hiervoor.

De laatste verkiezing in de gemeente Deventer was de Tweede Kamerverkiezing op 22 november 2023. Tijdens deze verkiezing waren er 59 stemlokalen in Deventer beschikbaar waar inwoners hun stem uit konden brengen. De rekenkamer is voornemens om de toegankelijkheid van de stemlokalen te onderzoeken bij de eerstvolgende verkiezing, namelijk de Europees Parlementsverkiezing op 6 juni 2024.

Recentelijk hebben de rekenkamer Utrecht (2023) en Metropool Rekenkamer Amsterdam (2019) en de een onderzoek uitgevoerd naar de toegankelijkheid van stemlokalen. In het onderzoek van de rekenkamer Utrecht wordt gebruik gemaakt van een set aan criteria van de Rijksoverheid om toegankelijkheid te toetsen. De criteria toetsen drie onderdelen van toegankelijkheid, namelijk bereikbaarheid, betreedbaarheid en bruikbaarheid. De rekenkamer Deventer zal in het onderzoeksopzet en onderzoeksplan aansluiten bij deze criteria en de onderzoeksopzet van de genoemde rekenkamers. Het onderzoek wordt uitgevoerd in het 2e kwartaal van 2024.

4.2 Sociale wijkteams

De sociale wijkteams zorgen, namens de gemeente, voor de zorg en welzijn van de inwoners in een bepaalde wijk. Sinds 1 januari 2021 zijn de sociale teams opgesplitst in één Team Toegang Wmo en meerdere Voor Elkaar-teams, die actief zijn in de wijken. Bij het Team Toegang Wmo werken medewerkers van de gemeente Deventer en hier kun je betaalde zorg en ondersteuning aanvragen. De Voor Elkaar Teams bestaan uit professionals van De Kern, MEE Samen, Raster en Solis en richten zich meer op preventie en lichte ondersteuning.

De “knip” tussen Team Toegang Wmo en de Voor Elkaar Teams is onder meer gemaakt, omdat het daarmee gemakkelijker wordt om afspraken te maken over regie en mandaat van toegang en preventie. De preventieteams zijn flexibeler qua samenstelling en zijn meer op maat gemaakt, met als doel om meer te sturen vanuit behoefte-inventarisatie. Het eigenaarschap van de WMO en preventie is hierdoor duidelijker en er kan er door middel van gerichte opdrachten gestuurd worden op budget en tijd.

Het doorontwikkelen en/of ontvlechten van de sociale teams is een langdurig proces geweest, waarbij veel is gesproken over de juridische entiteit en over het risico van te weinig afstemming tussen preventie en toegang. Het is inmiddels drie jaar geleden dat de teams zijn opgesplitst. Voor de rekenkamer het moment om dit onderwerp nader te onderzoeken. Het onderzoek wordt uitgevoerd in het 3^e en 4^e kwartaal van 2024.

4.3 Meetbaarheid van beleid

Aan beleid ligt de zogeheten beleidscyclus ten grondslag: het beleid wordt voorbereid, vervolgens opgesteld, na de besluitvorming wordt het beleid uitgevoerd en tot slot wordt het beleid geëvalueerd. Afhankelijk van wat er uit de evaluatie komt, begint de beleidscyclus opnieuw. De rekenkamer wil onderzoek doen naar die laatste stap in de beleidscyclus: het evalueren van de effectiviteit van het gevoerde beleid. Daarbij realiseert de Rekenkamer zich dat die stap wel in samenhang met de eerdere stappen in de beleidscyclus moet worden gezien.

Om haar controlerende en kaderstellende rol goed te kunnen uitvoeren heeft de gemeenteraad de juiste informatie nodig over de beoogde en gerealiseerde doeltreffendheid van beleid. De raad kan aan de hand van deze informatie de beoogde maatschappelijke effecten/doelen vaststellen en nadien bepalen of de maatschappelijke doelen die zij gesteld heeft ook daadwerkelijk worden behaald.

Om de raad hierin te ondersteunen, stelt de rekenkamer voor om een onderzoek te doen naar de manier waarop de gemeente Deventer de doeltreffendheid van haar beleid vaststelt en nadien evalueert en op welke wijze de raad in dit proces wordt meegenomen en een stem heeft. Het voorstel is om dit te onderzoeken aan de hand van twee nog nader te bepalen casussen.

Belangrijke vragen in dit onderzoek zijn:

- In hoeverre is de beoogde doeltreffendheid van het beleid aan de voorkant bepaald en op een later moment daadwerkelijk geëvalueerd?
- Welke rol heeft de raad hierin gespeeld en hoe is er met de uitkomsten van de evaluatie omgegaan?
- Heeft dit geleid tot het bijstellen van de beoogde maatschappelijke effecten en beleidsmatige doelen?

De startnotitie is besproken met de auditcommissie en deze heeft enkele suggesties gegeven voor het onderzoek. Meetbaarheid van beleid, als onderzoeksobject, is aangedragen vanuit de raad. De raad ontvangt op korte termijn meer informatie over het onderzoek- en het vervolgproces van de rekenkamer. Het onderzoek wordt uitgevoerd in 1^e en 2^e kwartaal van 2024.

4.4 DoeMee-onderzoek NVRN over energiebesparing

De Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissie organiseert een DoeMee-onderzoek voor rekenkamer(commissie)s over energiebesparing in 2024. Het onderzoek staat in teken van het decentrale toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht en informatieplicht. De energiebesparingsplicht verplicht bedrijven en instellingen, die jaarlijks meer dan 50.000 kWh stroom of 25.000 m³ aardgas verbruiken, om energiebesparende maatregelen te nemen. Daarnaast dienen deze organisaties één keer in de 4 jaar actief informatie te verstrekken aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland over welke maatregelen zijn genomen.

In Deventer zijn deze taken belegd bij de Omgevingsdienst. Een actieve houding van overheidsinstanties kan een belangrijke bijdrage leveren aan het realiseren van duurzaamheidsdoelstellingen. Voor dit onderwerp is de afgelopen jaren ook belangstelling geweest vanuit de raad via o.a. moties en schriftelijke vragen.

Het voordeel van het DoeMee-onderzoek is dat de gemeente Deventer kan worden vergeleken met andere gemeenten. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in samenwerking met de Algemene Rekenkamer. De rekenkamer stuurt op korte termijn een mededeling aan de gemeenteraad met meer informatie over dit onderzoek. Het onderzoek wordt uitgevoerd in 1^e en 2^e kwartaal van 2024.

Andere onderzoeken

Tot slot het voornemen is om vier onderzoeken in 2024 uit te voeren. Meetbaarheid van beleid is een onderzoek dat nog afkomstig is uit het jaarplan 2023. Op korte termijn worden ook het onderzoek warmtetransitie en het DoeMee-onderzoek klachtenafhandeling gepubliceerd. Het gezamenlijke onderzoek naar de Regio Stedendriehoek is toegestuurd aan de gemeenteraad op 22 januari 2024.

Mocht de rekenkamer budget en tijd beschikbaar hebben, dan zal het een QuickScan doen naar de kosten van de Jeugdzorg.

Bijlage 1

Sociaal	Ruimtelijk	Digitaal	Bestuur
<ul style="list-style-type: none">• Meetbaarheid in het sociaal domein	<ul style="list-style-type: none">• Omgevingswet / Vergunningverlening	<ul style="list-style-type: none">• Informatieveiligheid in DOWR	<ul style="list-style-type: none">• Inwonersparticipatie
<ul style="list-style-type: none">• Transitie in het sociaal domein	<ul style="list-style-type: none">• Grondbeleid – risico's en grondexploitaties		
<ul style="list-style-type: none">• Wet Inburgering	<ul style="list-style-type: none">• Afval- en grondstoffenbeleid		
<ul style="list-style-type: none">• Problematiek thuiszitters	<ul style="list-style-type: none">• Woningbouw		
<ul style="list-style-type: none">• Handhaving participatiewet	<ul style="list-style-type: none">• Omgevingsdienst		
<ul style="list-style-type: none">• Schuldhulpverlening (keten)	<ul style="list-style-type: none">• Parkeer en mobiliteitsbeleid / infrastructuur laadpalen		
<ul style="list-style-type: none">• Kosten Jeugdzorg			